

Adgang til viden er en central forudsætning for innovation

Sammenfatning af FI og DEFF's undersøgelse af små og mellemstore virksomheders adgang til og brug af forskningsbaseret information.

Danmarks økonomi afhænger i væsentlig grad af resultater, der skabes i de små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Øget vækst i erhvervslivet er ganske enkelt forudsætningen for vores fortsatte velfærd, og nøglen til denne vækst er innovation.

Videnbaserede små og mellemstore virksomheders innovationsevne hænger nøje sammen med adgangen til og brugen af forskningsbaseret information. Dette fremgår af en undersøgelse fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen (FI) og Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF). Undersøgelsen viser også, at der er behov for at lette virksomhedernes adgang til de nyeste forskningsresultater.

I alt 98 små- og mellemstore virksomheder (SMV'er) udfyldte et detaljeret spørgeskema, og 23 firmaer deltog desuden i uddybende interviews. Firmaerne var alle SMV'er med høj forskningsintensitet og mange af dem iværksættervirksomheder. Spørgsmålene gik på deres brug af forskningsbaseret viden, erfaringer med adgang til forskningsresultater, oplevelser af eventuelle hindringer samt udgifter til at indhente den nødvendige viden. De efterfølgende interviews gik i dybden med udvalgte spørgsmål.

Undersøgelsens resultater og konklusioner

Virksomhedernes vigtigste kilder til information er forskningsartikler, patentinformation, videnskabelige og tekniske standarder, teknisk information og markedsinformation.

- 55 % har vanskeligt ved at få adgang til forskningsartikler.
- 66 % af de adspurgte har vanskeligt ved at få adgang til markedsundersøgelser.
- 62 % har vanskeligt ved at få adgang til tekniske rapporter fra statslige instanser.
- Over 50 % anvender gratis institutionelle arkiver eller emnearkiver og Open Access tidsskrifter (frit tilgængeligt materiale) hver måned eller oftere.
- 62 % af de adspurgte oplyste, at de gør brug af personlige abonnementer hver måned eller oftere.
- 57 % benytter firmaets eget bibliotek.

Forskningsartikler og markedsrapporter opfattes således både som vigtige og som besværlige at få adgang til.

Virksomhederne ønsker bedre adgang til forskningsartikler, markedsundersøgelser og -rapporter, patentinformation samt videnskabelige og tekniske standarder.

- Ifølge de adspurgte ville 27 % af de nyere produkter og 19 % af de nyere processer være blevet forsinkede eller helt opgivet, hvis der ikke havde været adgang til forskningsresultater.
- Disse nye produkter og processer bidrager i gennemsnit med 46 % af virksomhedernes årlige omsætning.
- Det ville i gennemsnit have taget ekstra 2,2 år at udvikle eller introducere disse nye produkter eller processer uden brug af videnskabelige forskningsresultater.
- For nye produkter vil en forsinkelse på 2,2 år medføre, at en gennemsnitlig virksomhed mister ca. 36 mio. kr. i omsætning, og for nye processer vil det medføre, at et firma mister ca. 211.000 kr.

Adgang til akademiske forskningsresultater er til stor økonomisk fordel for firmaerne. Den omsætningsmæssige værdi af forskningsresultater svarer i gennemsnit til 16 mio. kr. pr. virksomhed pr. år, og den gennemsnitlige omkostningsbesparelse udgør 490.000 kr. pr. virksomhed pr. år.

Virksomhedernes centrale problemer med adgangen til akademisk information

- En del adspurgte udtrykte utilfredshed med det gældende prisniveau for at få adgang til videnskabelige resultater. Virksomhederne kan betale for at hente artikler fra forlagenes websteder, og gør det af og til, men det er en dyr løsning for især små virksomheder og for nystartede virksomheder.
- Mange virksomheder har deres kerneforretning i et område, der ikke er snævert fagspecifikt. De har behov for at kombinere information fra mange forskellige forskningsfelter i deres udviklingsprojekter, og dermed behøves adgang til en række tidsskrifter. Abonnement på enkelte tidsskrifter er ikke tilstrækkeligt.
- Der savnes hurtig, billig og nem online adgang til artikler i fuldtækt. Det nærmeste universitetsbibliotek befinder sig ofte langt fra virksomheden, og universitetet giver ikke online fjernadgang til eksterne parter. Flere virksomheder går i dag via kolleger og venner, der er ansat på universiteter og forskningsinstitutter, for at få fat i de nødvendige artikler

Adgangsbarrierer og forsinkelser koster penge. Der er brug for bedre adgang, og det er vigtigt at se på omkostningsproblemet. Der er ønske om at kunne søge bredt, at kunne følge med i relevant aktuel udvikling samt at få adgang til specifikt indhold.

Undersøgelsen peger mod flere konkrete tiltag

Adgangen til videnskabelig information kan forbedres for SMV'erne ved at:

- Oprette fælles indkøbs- og licensordninger samt udvidede licensordninger, der giver små og mellemstore virksomheder adgang via forskningsbiblioteker.

- Undersøge muligheden for et specifikt støtteprogram for at hjælpe små og mellemstore virksomheders
- Forbedre små og mellemstore virksomheders evne til at færdes i informationslandskabet. Det kan foregå ved udveksling af oplysning og forbedring af viden og søgefærdigheder gennem møder, workshopper og kurser samt ved at tilbyde en målrettet "referencebibliotekartjeneste" i form af et centralt kontaktpunkt, hvor SMV'er kan få rådgivning og hjælp.
- Øge støtten til Open Access initiativer med henblik på at gøre resultater af offentligt finansierede forskningsaktiviteter frit tilgængelige

Et udpluk af virksomhedernes udsagn i undersøgelsen

"En lille forskningsbaseret virksomhed er afhængig af at have adgang til videnskabelig information. Uden den information ville vi ikke kunne gøre det, vi gør, og være nødt til at give op over for større konkurrenter. Forskningsbibliotekerne spiller en meget vigtig rolle."

"Patenter er meget lette at få fat i. Vi gør brug af eksterne rådgivere, men det er dyrt. Vi vil meget gerne have at vide, hvor vi kan finde denne information gratis."

"Oplysninger om love og administrative bestemmelser er meget vigtige, og det er vigtigt, at oplysningerne leveres på en sådan måde, at de er lette at forstå og anvende af små firmaer, som til forskel fra store virksomheder ikke råder over eksperter, der kan hjælpe dem med at forstå, hvad de lovmæssige oplysninger indebærer."

"Hvis ministeriet skal gøre noget, mener jeg, det bør være at sørge for, at der på en eller anden måde gives adgang til gratis artikler, eller at gøre det lettere og billigere at få adgang, end det er tilfældet i dag, hvor det koster mange penge at få adgang til alle disse artikler."

"Open Access vil være til stor hjælp. Det kunne være rigtig godt at have en gratis litteraturlibrary, og brugerfladen skal være så let og intuitiv som muligt ... Det ville være en stor hjælp."

Den samlede undersøgelse "Access to Research and Technical Information i Denmark" af John Houghton, Alma Swan og Sheridan Brown kan downloades på www.deff.dk